

Dr. Bárczay András

A biztosítás működési alapjai és
alkalmazásuk a mezőgazdasági
kockázatok biztosításában

A biztosítótársaság terméke

A biztosító társaság “terméke” a kockázatvállalás, tevékenysége a kockázat eladás, vétel, gazdálkodás.

Alapja: közteherviselés (kockázatmegosztás)

Eszköze: veszélyközösségek szervezése

A kockázat fogalma

A kockázat különféle megközelítései:

- **elsődleges értelme:** az esetleges kárveszély bekövetkezésének valószínűsége
- **másodlagos értelme:** a biztosító által vállalt kötelezettség
- **tágabb értelemben:** azt az eshetőséget értjük, hogy tevékenységünk (döntéseink) tervezett és tényleges eredménye egymástól eltérhet
- **szűkebb értelemben:** a veszteség ill. az egyéb érdeksérelem lehetőségét értjük

Van abszolút- és relatív kockázat.

A kockázat kimenetele

- Pozitív kockázat
- Negatív kockázat

A döntéshozatali megközelítés

Aktív kockázatok:

közvetlenül kapcsolódnak
nemzetgazdasági, ágazati, cég,
stb. szintű döntésekhez

Passzív kockázatok:

”vis major” jellegűek pl. elemi károk



A kockázat rendszerezése

- a) kiváltó okok szerint
- b) eredménye szerint
- c) azonosíthatósága szerint
- d) veszélyviselők szerint
- e) megjelenési formája szerint
- f) tárgya szerint
- g) időtartama szerint
- h) nagysága szerint
- i) terjedelme szerint
- j) gyakorisága szerint
- k) előfordulási helye szerint
- l) biztosíthatósága szerint

A kockázatok ok-okozati összefüggései

- természeti eredetű kockázatok
- társadalmi eredetű kockázatok
- gazdasági eredetű kockázatok
- műszaki kockázatok
- emberi életet-, egészséget fenyegető kockázat
- élő szervezetek által kiváltott kockázat

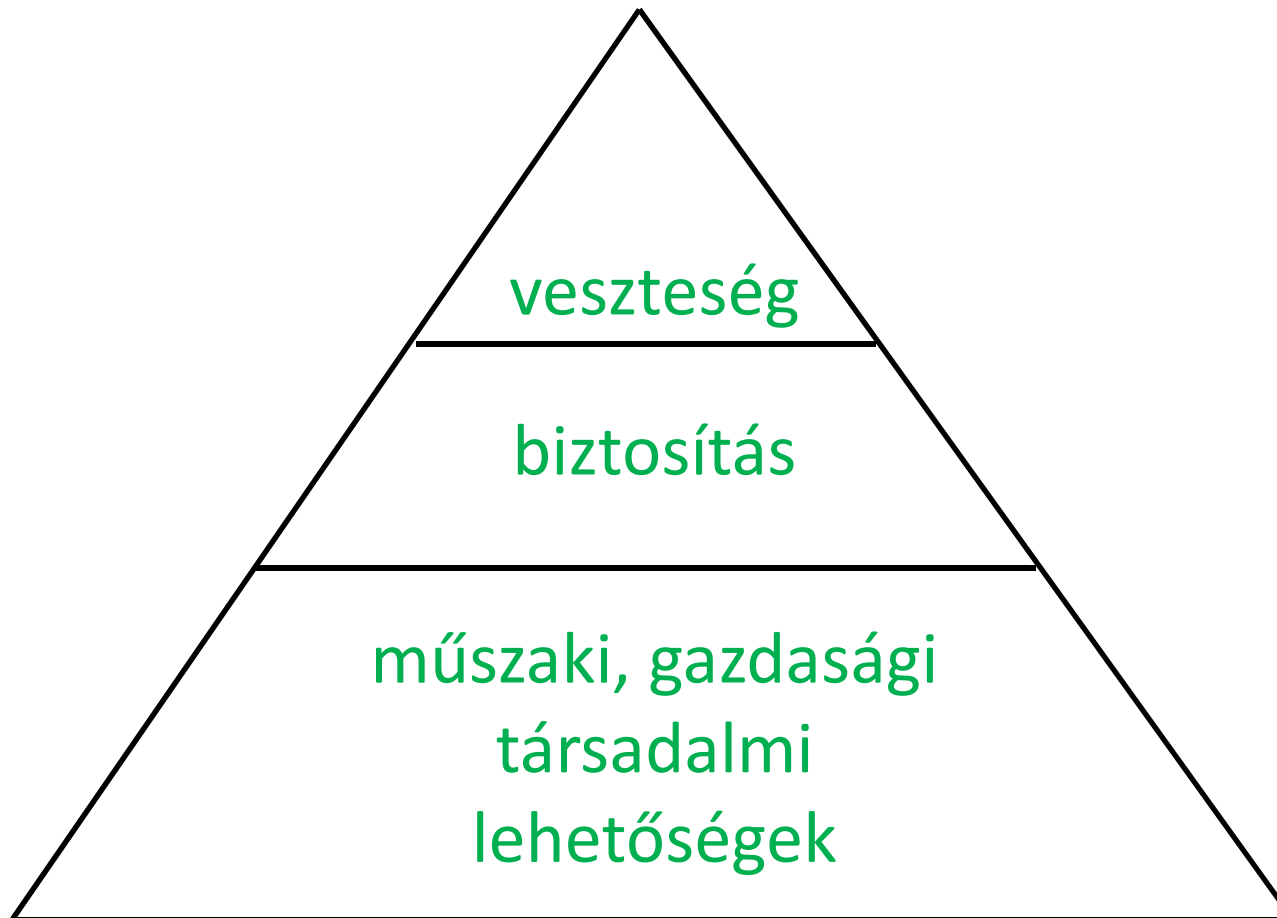
A kockázatok időhorizontja

- hosszú távú kockázatok
- középtávú kockázatok
- rövid (egy év) kockázatok

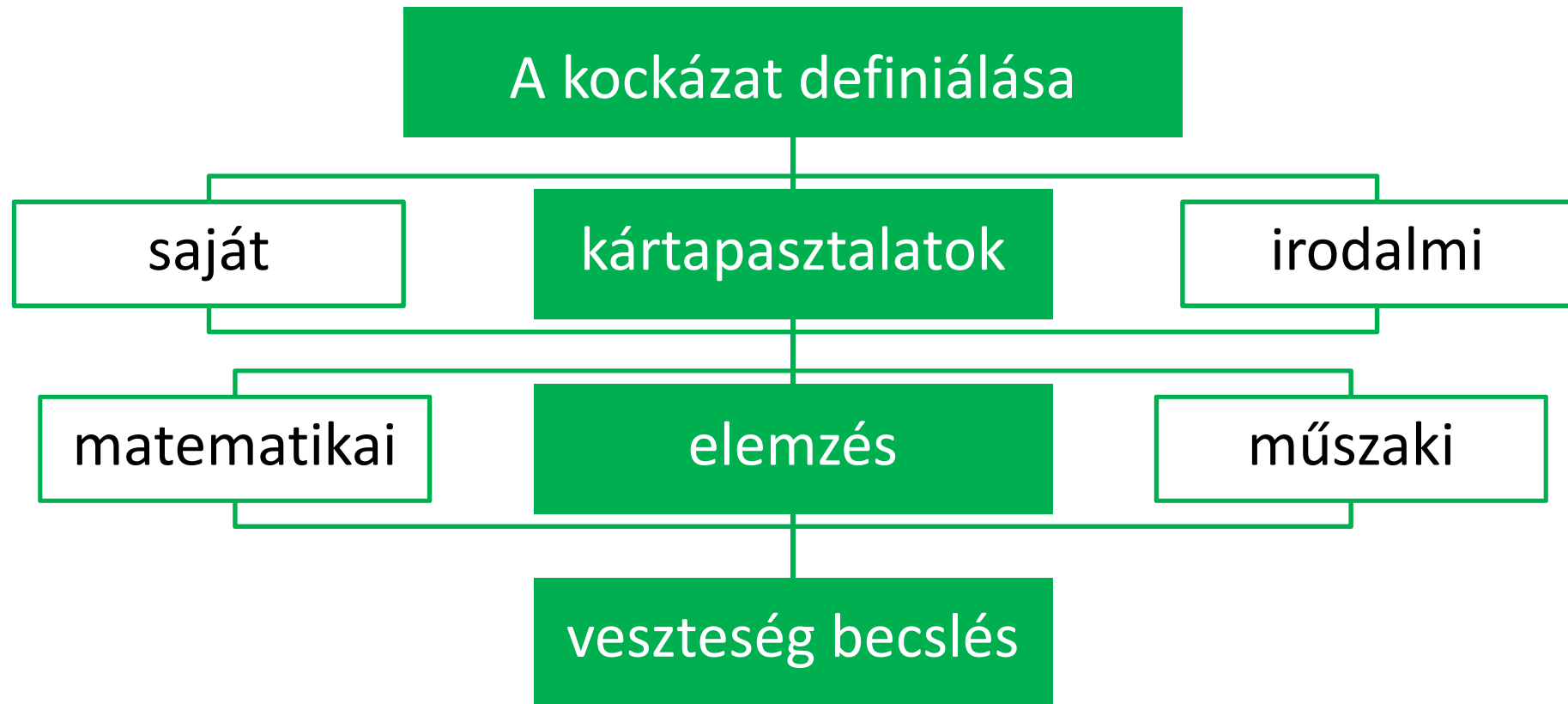
A kockázatok nagyságrendje

- katasztrofális kárral járó kockázatok
- nagy-, illetve közepes kárral járó kockázatok
- kis (bagatell) károk kockázata

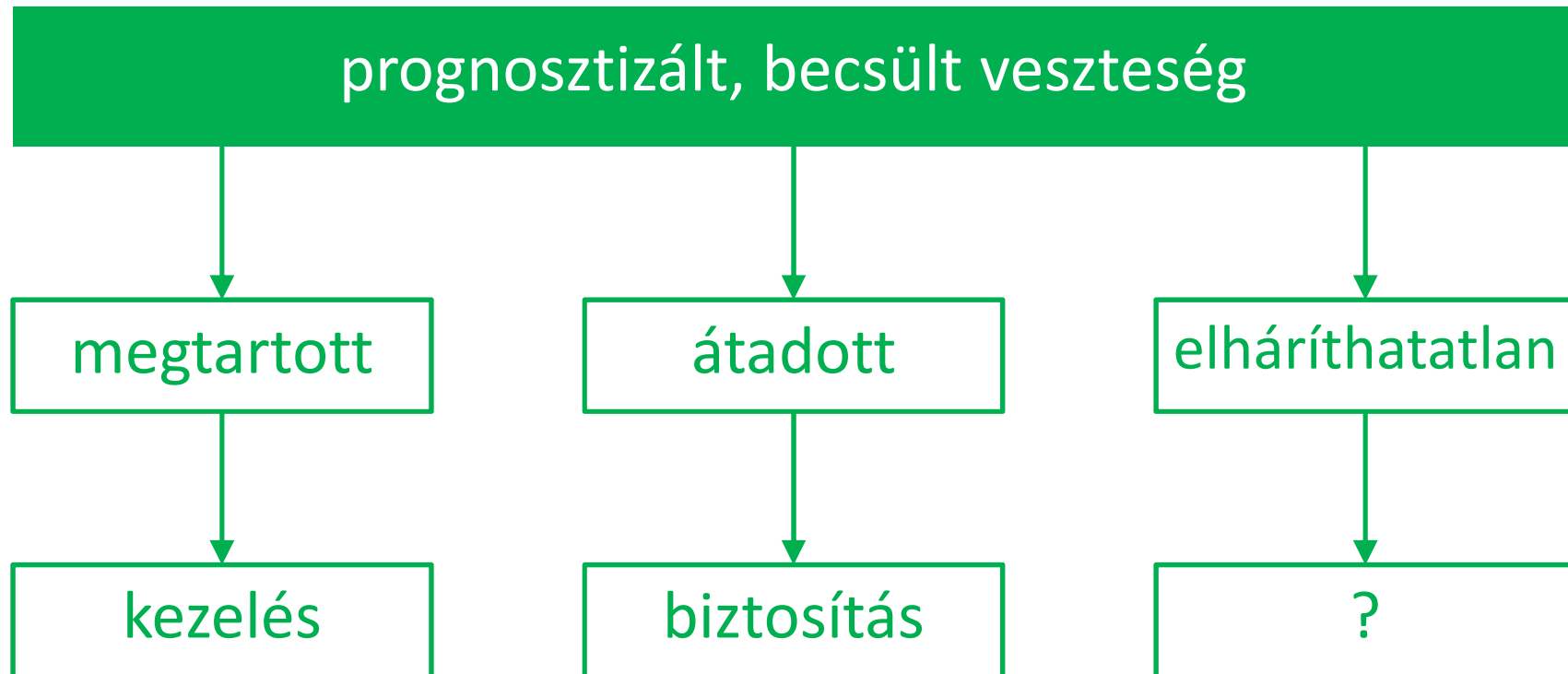
Kockázat piramis



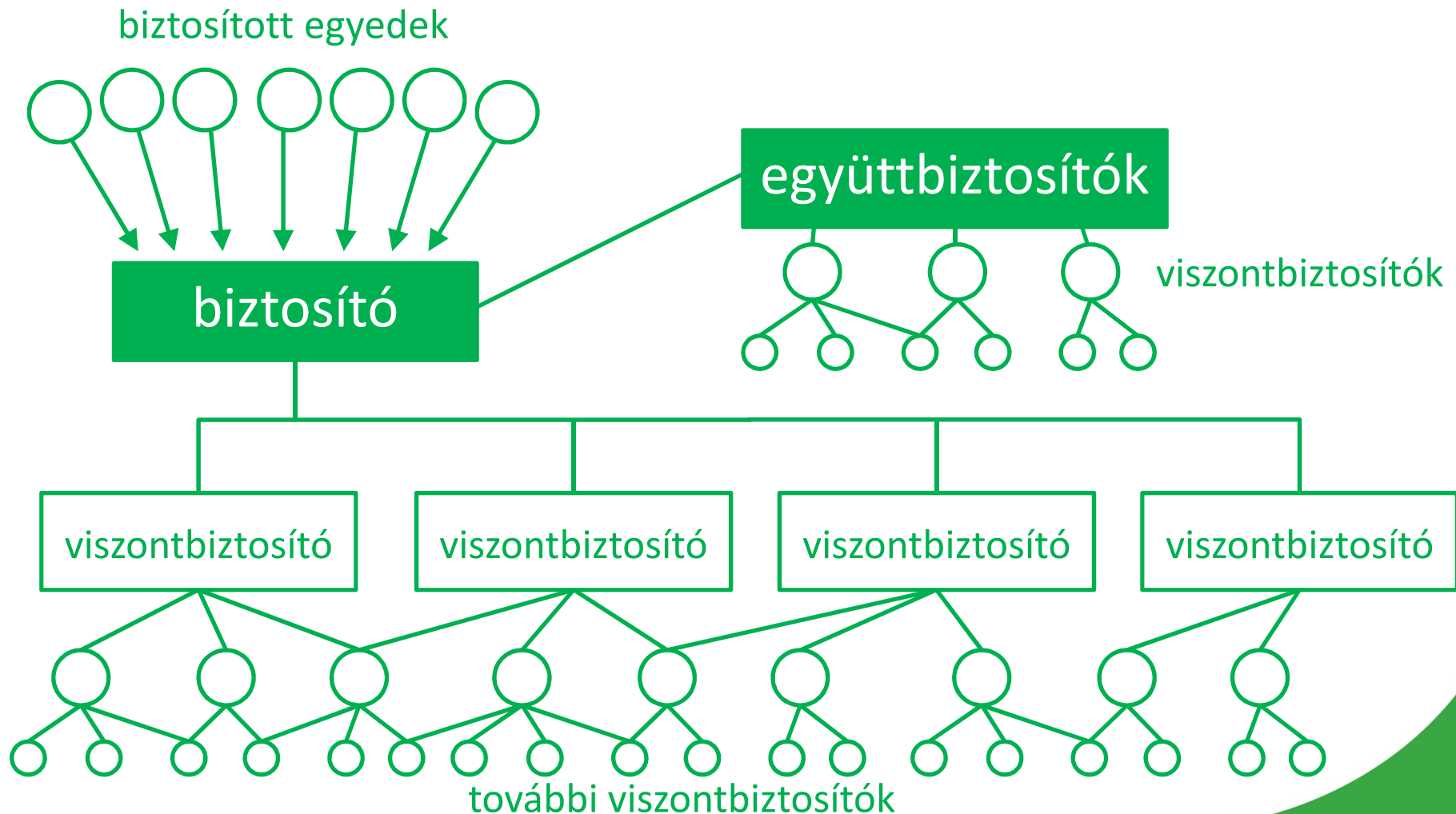
A veszteségszámítás



A veszteség értelmezése



A biztosító kockázatporlasztás modellje



Ágazatok

ágazatok



Vagyonbiztosítás

Meghatározott véletlen, váratlan események által, meghatározott vagyontárgyakban, vagy a biztosított vagyoni helyzetében bekövetkezett károkra ad biztosítási védelmet.

Kockázatviselési formák

I. veszélynem szerinti kockázatviselés

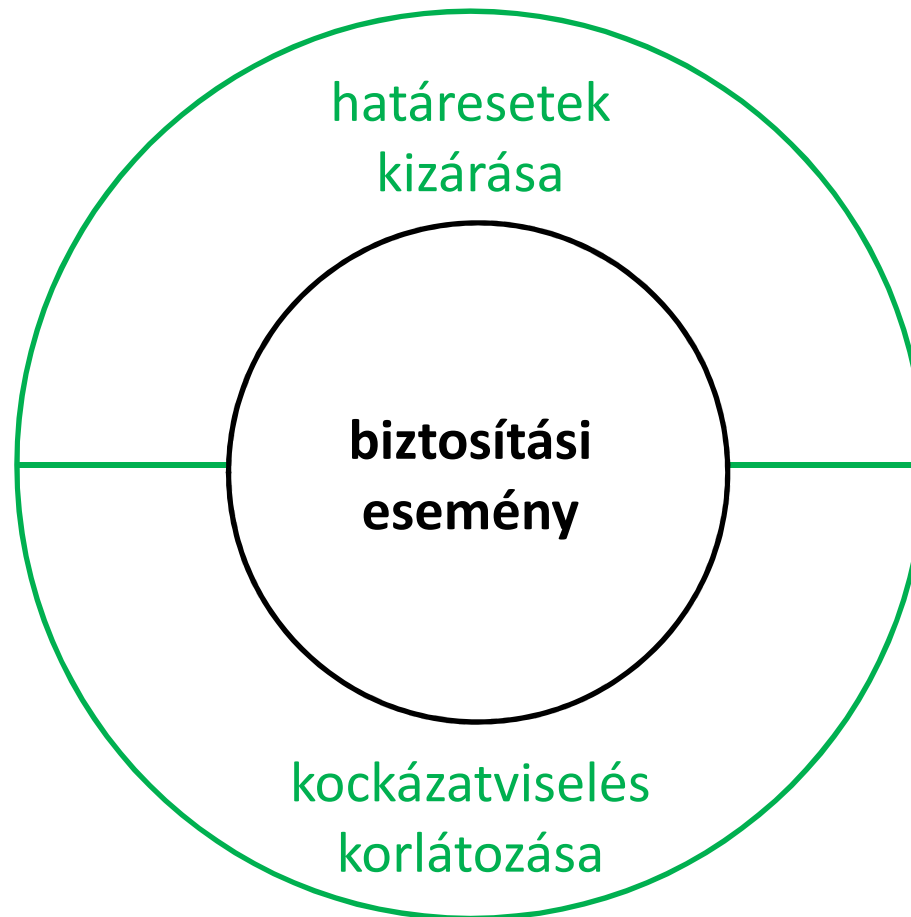


Kockázatviselési formák

II. Összkockázatviselés /all-risk/



A feltételekben meghatározott biztosítási esemény



Biztosítható vagyoncsoportok

A/ vállalkozói szféra:

I. Tárgyi eszközök:

- Ingatlanok
- Gépek

II. Készletek:

- Alapanyagok
- **Befejezetlen termelés** (lábon álló növény és tenyésztés alatt lévő állatállomány)
- Árukészlet
- Készpénz, értékpapír, stb.

Biztosítható vagyoncsoportok

B/ privát szféra:

I. Ingatlanok:

- Épület
- Építmény

II. Ingóságok:

- Élelmiszer
- Ruházat
- Bútor
- Háztartási eszközök
- Értéktárgyak, ékszerek
- Készpénz, értékpapír, stb.

Biztosítható vagyoncsoportok

C/ immateriális javak:

- I. Adatállományok, programok
- II. Dokumentációk
- III. Licence, know-how, royalty, stb..

Vagyonértékelési módszerek

a. **törvényi feltétel: KÁRON SENKI NEM GAZDAGODHAT**

b. alul- és felülbiztosítás

c. infláció hatása

d. káridőpont és érték kapcsolata

e. biztosítási összegek:

I. vagyonbiztosítás:

- utánpótlási érték
- új érték
- valóságos érték (avult)
- könyvszerinti érték
- piaci érték
- használt anyagérték
- műérték
- **előszereteti érték**

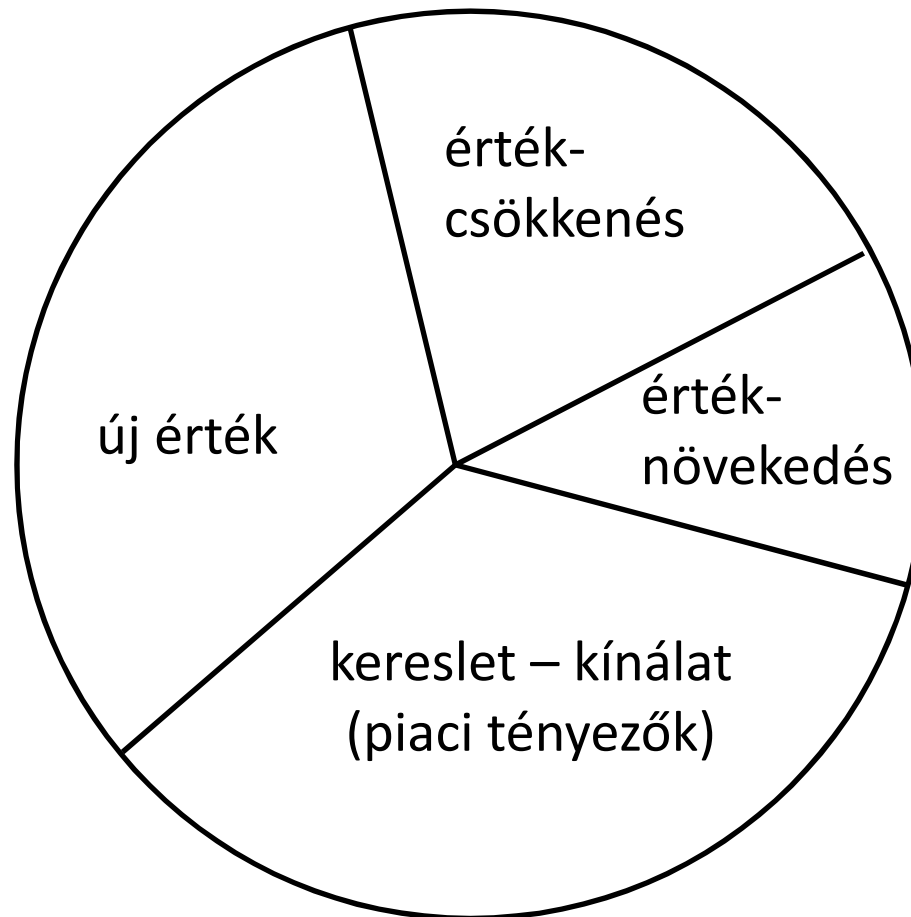
Biztosítási érték

Új érték (pótlási érték) elemei



Biztosítási érték

Forgalmi érték befolyásoló tényezői:

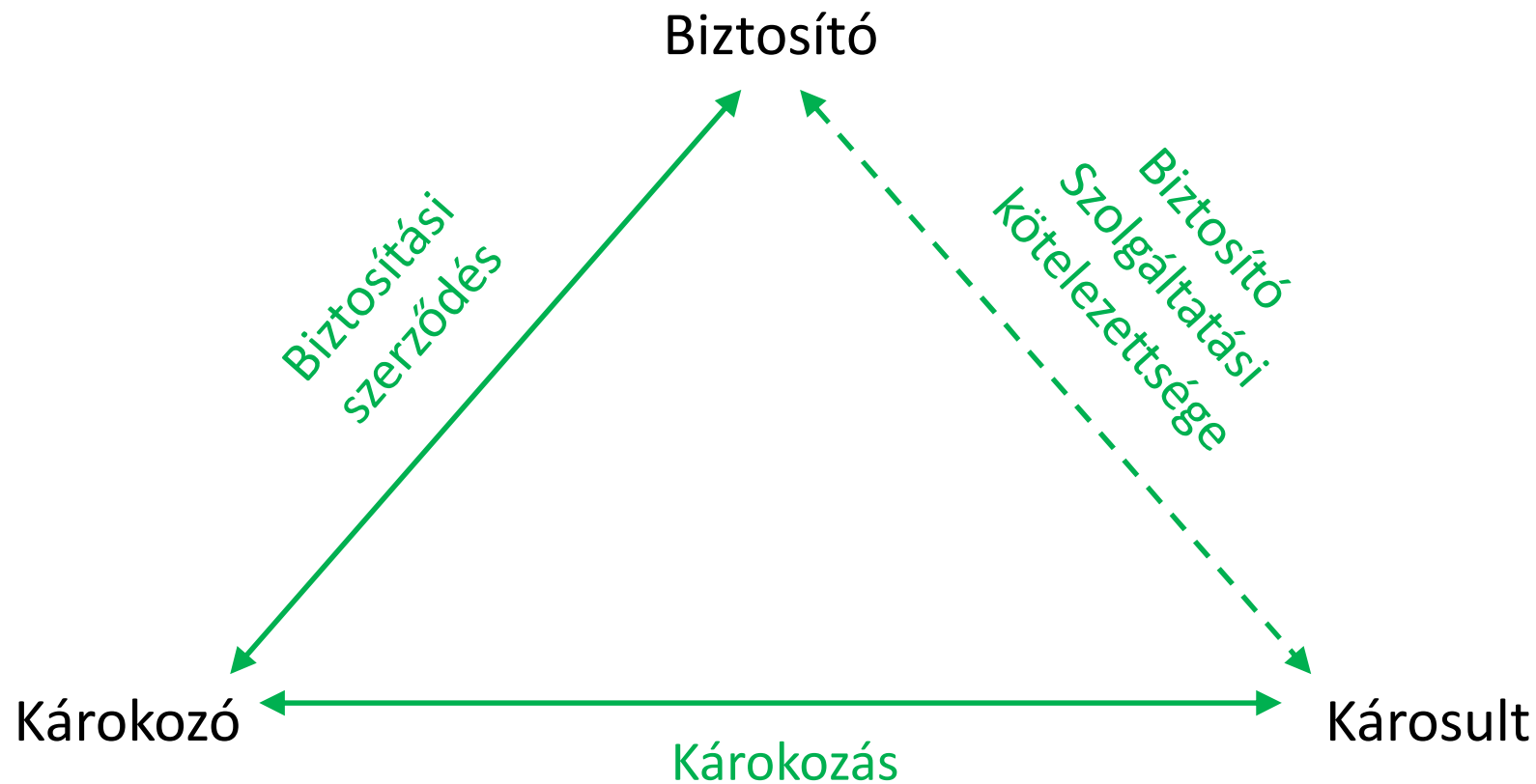


Felelősségbiztosítás

Lehet: - Általános felelősségbiztosítás
- Szakmai felelősségbiztosítás

- **A biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesíti a biztosítottat az olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős.**
- **A biztosító a megállapított kárösszeget csak a károsultnak fizetheti.**
- **Ha a biztosított kifizette a kárt, úgy a biztosító neki térít.**

A felelősségbiztosítási jogviszony specialitása



Gazdasági kockázatok:

I. Üzemszünet biztosítások:

- tüzet követően
- géptörést követően
- építés során

II. Hitelbiztosítások:

- hitelező kockázataira
- adós kockázataira
- faktoring biztosítás

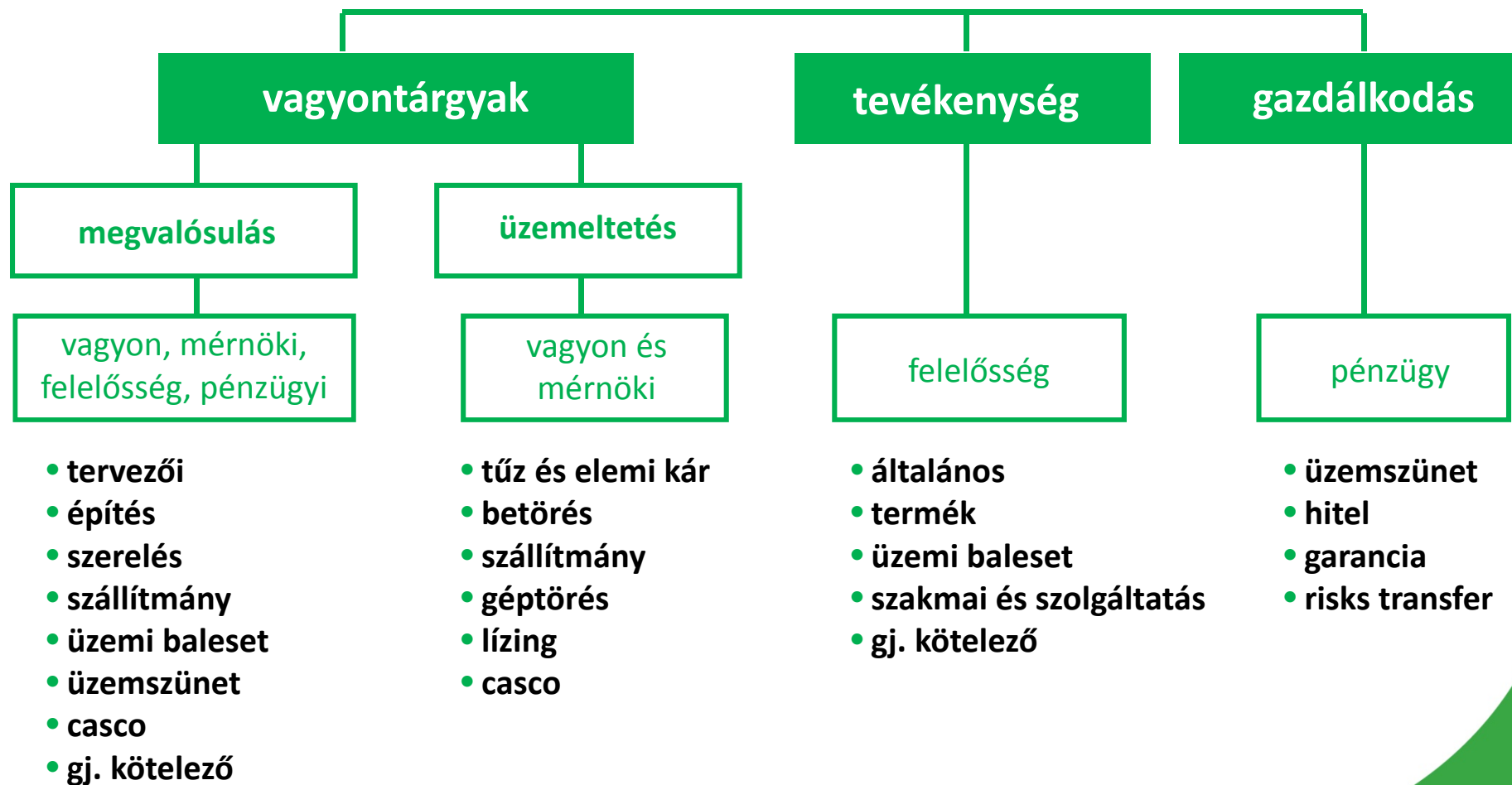
III. Garancia biztosítások:

- határidő garancia
- minőségi garancia
- jövedéki garancia
- előleg visszafizetési garancia
- jó teljesítési garancia

IV. Sikkasztás, csalás (fidelity)

V. Felelősség biztosítások (tiszttségviselői felelősség)

Biztosítási csomag



Mezőgazdasági biztosítások

Mezőgazdasági termelő biztosításai

vagyonbiztosítás

- épület
- gép
- berendezés
- jármű
- készlet
- szállítmány

- növény
- állat

Felelősség biztosítás

termék, környezetszennyezési,
általános és szolgáltatási

személybiztosítás

- élet
- baleset
- nyugdíj

Növénybiztosítások kockázatvállalásai

- Tűz
- Jég
- Vihar
- Téli fagy
- Homokverés
- Árvíz
- Tavaszi fagy
- Gyümölcs-faiskolák
- Üvegház, fóliabiztosítás
- Erdőbiztosítás

Állatbiztosítások kockázatvállalásai:

- Állat elemi kár
- Baleset, betegség
- Száj és körömfájás
- Katasztrófabiztosítás (BSE, sertéspestis, árvíz, stb.)
- Egyedi állatbiztosítás

A piaci biztosítókat eltérő kockázatviselési jellemzi.

Új növénybiztosítás termék

Egy termék, többféle módozat:

- díjtámogatott
- nem támogatott

Díjtámogatott növénybiztosítás rendszer:

A díjtámogatás igénybevételére jogosító szerződés típusok:

- „A” típusú mezőgazdasági „csomag” biztosítása
- „B” típusú mezőgazdasági biztosítás
- „C” típusú mezőgazdasági biztosítás

Térítés csak 30% kárküszöb elérése után!

Az 5 és 30% közötti károk térítésére kiegészítő szerződés megkötésére van lehetőség, de erre nem jár díjtámogatás:

- „D” típusú mezőgazdasági biztosítás

Állami díjtámogatásos szerződések

„A” típusú mezőgazdasági „csomag” biztosítás:

Biztosítási események:

- Tavaszi fagykár
- Árvízkár
- Viharkár
- Felhőszakadás kár
- Téli fagykár
- Tűzkár
- Jégkár
- Aszálykár

A fenti biztosítási eseményekre kizárólag együttesen köthető biztosítási szerződés!

A biztosítás tárgya:

búza, kétszeres és egyéb búza, őszi búza, őszi búza vetőmag, tavaszi búza, árpa, őszi árpa, tavaszi árpa, káposztarepce, tritikále, rozs, napraforgómag, kukorica, borszőlő ültetvény, alma, hagyományos gyümölcsös alma, egyéb szőlőültetvény, körte, hagyományos gyümölcsös körte

Állami díjtámogatásos szerződések

„B” típusú mezőgazdasági biztosítás:

Biztosítási események:

- Jégkár
- Viharkár (homokverés kárral együtt)
- Téli fagykár
- Tűzkár

A fenti biztosítási eseményekre külön is köthető biztosítási szerződés!

A biztosítás tárgya:

Szántóföldi növények: kukorica, hibridkukorica, csemegekukorica, búza, kétszeres és egyéb, durumbúza, napraforgó, hibridnapraforgó, szójabab: szójabab, szója vetőmag, zab, lencse, száraz borsó, csicszeriborsó, zöldborsó: őszi zöldborsó, tavaszi zöldborsó, cukorborsó, takarmány borsó, lóbab, cukorrépa, zöldbab, uborka, dinnye, tökre oltott dinnye, paprika, fűszerpaprika, paradicsom, fejeskáposzta, cukkini, mustármag, olajretek, olajtökmag, rizs, földimogyoró, karfiol, brokkoli, sárgarépa, tök, főzőtök, sütőtök, káposztatök, egyéb tök, spárga, mák, szárazbab, burgonya, vöröshagyma: csemegehagyma, vöröshagyma vetőmag, vöröshagyma dughagyma, cékla, retek (étkezési célra), torma, pasztinák, spenót, petrezselyem: petrezselyem gyökér, petrezselyem levél, egyéb petrezselyem, zeller, sóska

Ültetvények: termesztett bodza, meggy, hagyományos gyümölcsös meggy, cseresznye, hagyományos gyümölcsös cseresznye, málna, piros ribiszke, egyéb ribiszke, piszke, földieper, dió, hagyományos gyümölcsös dió, naspolya, hagyományos gyümölcsös naspolya, mogyoró, hagyományos gyümölcsös mogyoró, mandula, hagyományos gyümölcsös mandula, sárgabarack, hagyományos gyümölcsös sárgabarack, szilva, hagyományos gyümölcsös szilva, őszibarack, hagyományos gyümölcsös őszibarack, birs, hagyományos gyümölcsös birs

Állami díjtámogatásos szerződések

„C” típusú mezőgazdasági biztosítás:

Biztosítási események:

- Jégesőkár
- Árvízkar
- Felhőszakadáskár
- Tűzkár
- Aszálykár
- Téli fagykár
- Vihar- és homokverés-kár

A fenti biztosítási eseményekre külön-külön és együttesen is köthető biztosítási szerződés!

A biztosítás tárgya:

bármely Magyarországon termesztett növényre megköthető, kivéve a „B” típusú mezőgazdasági biztosításnál meghatározott növények, melyekre nem köthető jégeső, téli fagy, vihar és tűzbiztosítás.

Nem támogatott szerződések

„D” típusú mezőgazdasági biztosítás:

Ez a szerződés kizárólag az állami díjtámogatás igénybevételére jogosító biztosítási szerződésekhez, az alább felsorolt biztosítási eseményekre köthető. Kizárólag 5-30% között lép életbe a biztosító térítési kötelezettsége.

Biztosítási események:

- Jégkár
- Téli fagykár
- Felhőszakadás kár
- Tűzkár
- Mezőgazdasági árvíz kár
- Vihar- és homokverés-kár

A fenti biztosítási eseményekre külön is köthető biztosítási szerződés!

A biztosítás tárgya:

Valamennyi Magyarországon termesztett növénykultúrára megköthető.

Nem támogatott szerződések

„E” típusú mezőgazdasági biztosítás:

Ez a szerződés díjtámogatás igénybevételére **NEM** jogosító biztosítási szerződésekhez, az alább felsorolt biztosítási eseményekre köthető.

Biztosítási események:

- Tavaszi fagykár
- Téli fagykár
- Homokverés kockázat
- Árvízkar
- Tűzkar
- Talajcserepedés kockázat
- Viharkár
- Jégkár
- Felhőszakadás kár
- Aszálykár

A biztosítás tárgya:

Valamennyi Magyarországon termesztett növénykultúrára megköthető.

Kizárások

- a termesztés-technológiai előírások be nem tartása vagy azok helytelen végrehajtása miatt keletkezett károokra;
- a gyomszabályozás elmaradása miatt keletkező vagy tovaterjedő károokra;
- ültetvények esetén a hajtásrendszerben (törzs, ág, vessző, stb.) keletkezett károokra;
- kártevők vagy kórok fellépése következtében fellépő károokra;
- a kettős hasznosítású növények biztosításba be nem vont iker- vagy társtermésében keletkezett károokra;
- learatott, leszedett, földből kiszedett termésben keletkezett károokra;
- a magra termett növények szalmájában, illetve szárában előálló károokra;
- a termés minőségében, illetve annak romlásában jelentkezett károokra;
- a magtermés csíráképességének csökkenésében vagy a termés egyéb beltartalmi értékvesztésében megnyilvánuló károokra, mint pl. a sikértartalom, olajtartalom, cukortartalom, fehérjetartalom, toxintartalom;
- Ültetvényeknél a kárt követő év vegetációs időszakára ható terméscsökkentő tényezőkből eredő károokra, továbbá állománykipusztulásos kár esetén a kipusztult növények cseréjének költségeire
- A kárral érintett termés értékesítéséből, illetve annak megghiúsulásából adódó károokra;
- Azokra a károokra, melyek a biztosító kockázatviselésének a kezdete előtt keletkeztek;
- A szőlő, körte, alma ültetvények állagkárait;
- Következményi károokra;
- A mag, illetve vetőmag minőségi értékvesztésében megnyilvánuló károokra

Önrész

Kárküszöb:

A károsodott területre eső vagy az üzemenként és növénykultúránként számított biztosítási összegnek a káreseménytől függően meghatározott százaléka.

Amennyiben a károsodott területeken megállapított kárszázalék a különféle mezőgazdasági biztosítási szerződések esetében a következőkben felsorolt meghatározott értékeket nem éri el, a kár nem kerül térítésre.

Állami díjtámogatás igénybevételére jogosító szerződés típusok („A, B és C”) esetében a kárküszöb:

- Tűz-, jég- és viharkár esetén a károsodott területre eső biztosítási összeg 30%-a,
- téli fagykár, felhőszakadéskár esetében a károsodott területre eső biztosítási összeg 50%-a,
- árvízkar esetén a károsodott területre eső biztosítási összeg 40%-a,
- aszálykár és tavaszi fagykár esetében az üzemenként és növénykultúránként számított biztosítási összeg 50%-a.

Állami díjtámogatás igénybevételére NEM jogosító szerződés típusok („D és E”) esetében a kárküszöb:

- Kiegészítő biztosítás („D”) esetében a kárküszöb a károsodott területre eső biztosítási összeg 5%-a.
- Növény- és erdő elemi kár biztosítás esetében a kárküszöb a károsodott területre eső biztosítási összeg 5%-a.

Önrész (levonásos és abszolút önrészek)

Levonásos önrész:

A kárrendezés során megállapított **kártérítésnek** a biztosítási szerződésben meghatározott százaléka, amely a kárküszöböt meghaladó károk esetében a kárrendezés során megállapított kártérítés összegéből kerül levonásra.

Pl.: önrész: 10%, ha 10 millió kár keletkezett, ebből 1 millió Ft az önrész

Abszolút önrész:

▪ **Károsodott területre vonatkozó abszolút önrész:** a károsodott területre vonatkozó **biztosítási összegnek** a biztosítási szerződésben meghatározott százaléka, amely a kárküszöböt meghaladó károk esetében a kárrendezés során megállapított kártérítés összegéből kerül levonásra. Pl.: 10 ha kukoricát ért kár, ennek biztosítási összege 3,6 millió Ft. Az abszolút önrész 5%, tehát a kár mértékétől függetlenül 180 000 Ft.

▪ **Üzemi szintű /teljes növénykultúrára vonatkozó/ abszolút önrész:** a károsodott növénykultúra teljes üzemi szintű vetésterülete **biztosítási összegének** a biztosítási szerződésben meghatározott százaléka, mely a kárküszöböt meghaladó károk esetében a kárrendezés során megállapított kártérítés összegéből kerül levonásra. Pl.: van 150 ha búza, melynek biztosítási összege 30 millió Ft. 10 % üzemszintű önrész van, mely jelen esetben a kár mértékétől függetlenül 3 millió Ft.

Amennyiben abszolút és levonásos önrészt is tartalmaz a szerződés, abban az esetben a kárrendezés során megállapított kártérítésből először az abszolút önrész, majd a fennmaradó összegből a levonásos önrész kerül kivonásra.

Köszönöm a figyelmet!